

TAIK – tandhygienist i kommunal verksamhet

Resultat och lärdomar från TAIK-projektet 2018 - 2021

Kortversion av presentation

10 mars 2022

Syfte med TAIK

Skapa ett koncept där icke-kliniska tandhygienister är en integrerad del i kommunal verksamhet för att:

- Säkra kompetens inom munvård
- Säkra kvaliteten vad gäller munvård i vård och omsorg
- Vara sakkunnig i munhälso- och tandvårdsfrågor.

Bakgrund

- Allt fler äldre personer
- Allt fler åldras med tänder
- Risken för munsjukdomar ökar kraftigt för årsrika personer
- Risken för att munhälsoperspektiv förloras för personer med komplexa vårdbehov
- Med ålder förloras ofta tidigare regelbunden tandvårdskontakt
- Kunskap och rutiner kan saknas gällande munhälsa hos kommunal omsorg
- Kunskap och forum för samverkan saknas ofta mellan kommunal omsorg hos tandvård
- Viktigt att finna preventiva munhälsostrategier gällande sköra äldre

TAIK i korthet

- Fem icke-kliniska tandhygienister på 50%
- Start 1 oktober 2018
- Borås, Kungälv, Skövde och Trollhättan
- Placering i kommunernas lokaler
- Projektbudget drygt 8 miljoner kr
- Pilotprojekt i Mariestad 2013 – 2016
- Kontrollkommuner Alingsås och Uddevalla

TALK vid projektets start 2018. Från vänster:
Monica Ringdahl, Borås, Annsofi Brattbäck Atzori, Trollhättan,
Victoria Östlund, Kungälv, Beatrice Odenö, Borås och Elisabeth Söder, Skövde

Korta kommunfakta 2021

	TAIK-kommuner				Kontrollkommuner	
	Borås	Skövde	Trollhättan	Kungälv	Alingsås	Uddevalla
Invånare (n)	114 091	57 016	59 154	48 271	41 853	57 122
Anställda i förvaltningen där TAIK varit placerad (n)	2 550	2 260	2 300	2 343	2 040	2 053
Personalomsättning, SäBo (%)	8,6	12,2	9,8	11,5	11,8	8.3
Personalomsättning, Ordinärt boende (%)	10,9	14,5	8,3	9,3	15	8.6

Oberoende

Skör

Beroende

Åldrandet beskrivet som en process från oberoende (grön), skör (gul), till beroende (röd) utifrån munvårdsperspektivet. TAIK når arenor längs med hela åldrandeprocessen.

Ref: Ettinger & Beck, 1984

Projektorganisation TAIK

Exempel på utvärdering

Verksamhetsstatistik

- Vilka grupper har TAIK mött och på vilka arenor
- Mailkontakter – som ett mått på kontaktytor
- Antal n-intyg
- Antal personer som fått utbildning genom TAIK
- ROAG-utbildning till vård och omsorgspersonal

Vetenskapliga utvärderingar

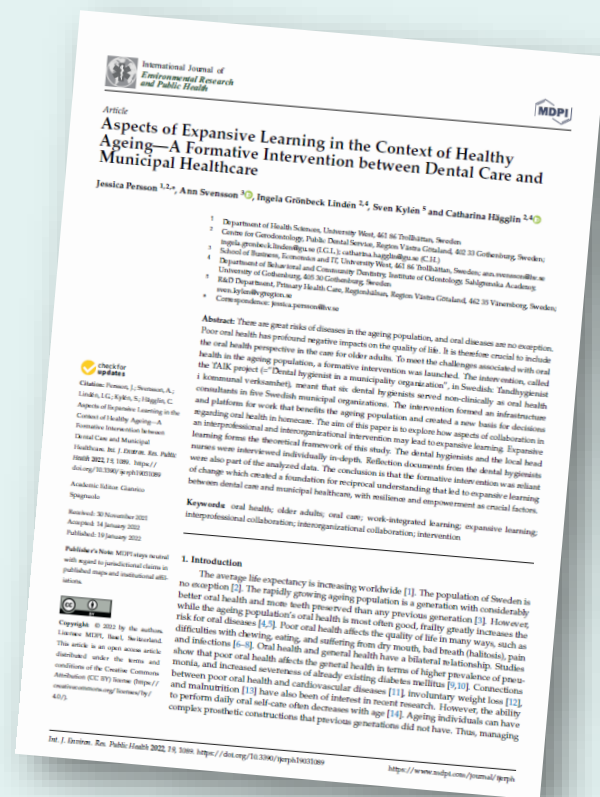
- Kunskap och attityder hos kommunal omsorgspersonal, i jämförelse mot kontrollkommuner
- Kvalitativ intervjustudie, intervjuer med nyckelpersoner
- ROAG-registreringar i kvalitetsregistret Senior alert

Den första TAIK-studien!

Fokus på lärandet hos nyckelpersoner i TAIK-projektet -
"Aspekter av expansivt lärande i kontexten av hälsosamt
åldrande – en formativ intervention mellan tandvård och
kommunal hälso- och sjukvård"

Publicerad i januari 2022 i *International Journal of
Environmental Research and Public Health*.

[Aspects of Expansive Learning in the Context of Healthy Ageing—A Formative Intervention between Dental Care and Municipal Healthcare](https://www.mdpi.com/1456414)
<https://www.mdpi.com/1456414>

TAIK-studie

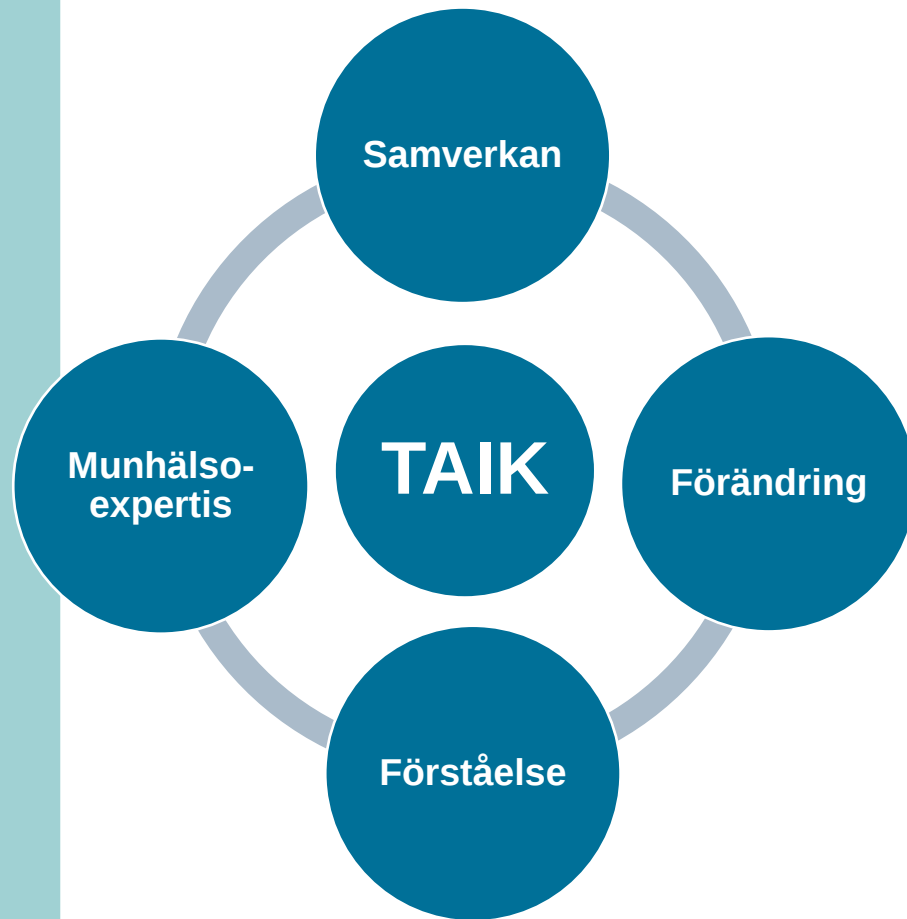
Metod

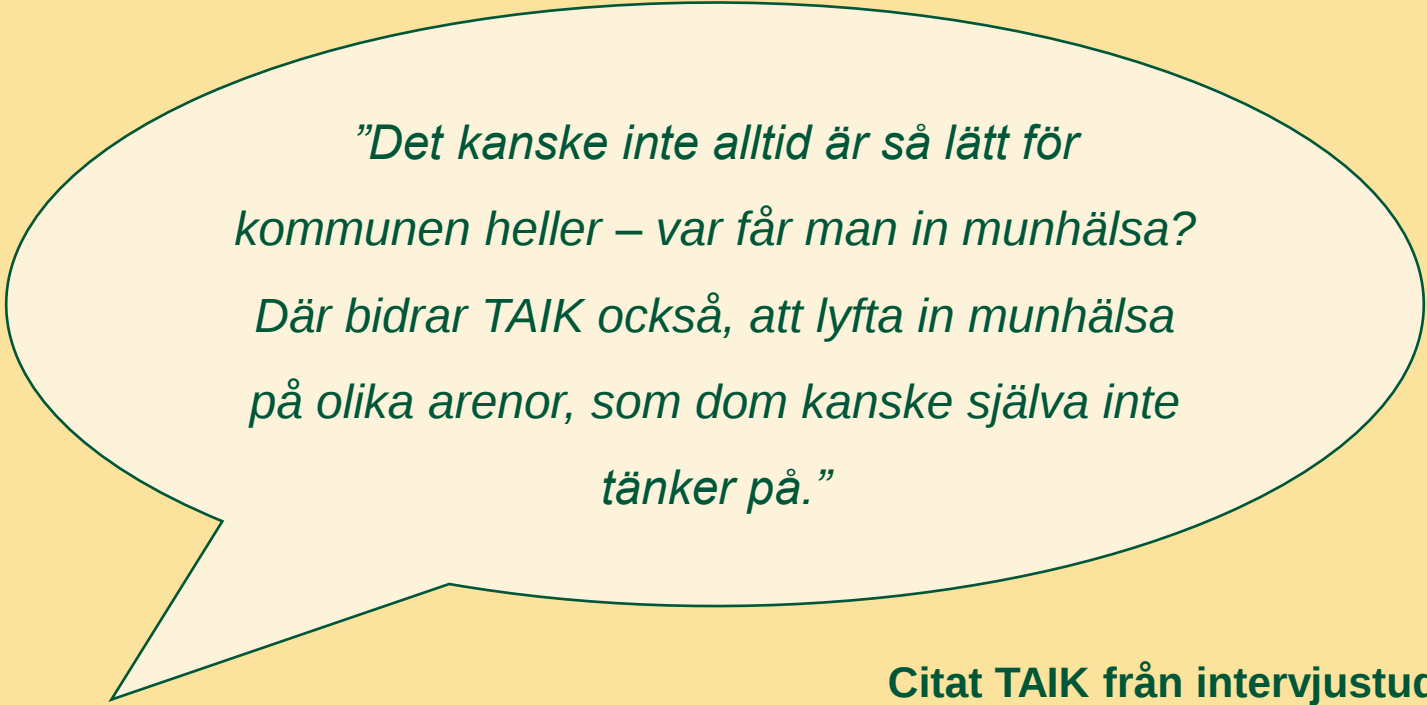
Kvalitativ

- Individuella djupintervjuer med nyckelpersoner
 - 5 MAS
 - 6 TAIK
- Fem reflektionsdokument

Konklusion

TAIK-interventionen har lett till expansivt lärande mellan tandvård och kommunal hälso- och sjukvård. Flexibilitet och empowerment var viktiga faktorer för arbetet.

*”Det kanske inte alltid är så lätt för
kommunen heller – var får man in munhälsa?
Där bidrar TAIK också, att lyfta in munhälsa
på olika arenor, som dom kanske själva inte
tänker på.”*

Citat TAIK från intervjustudie

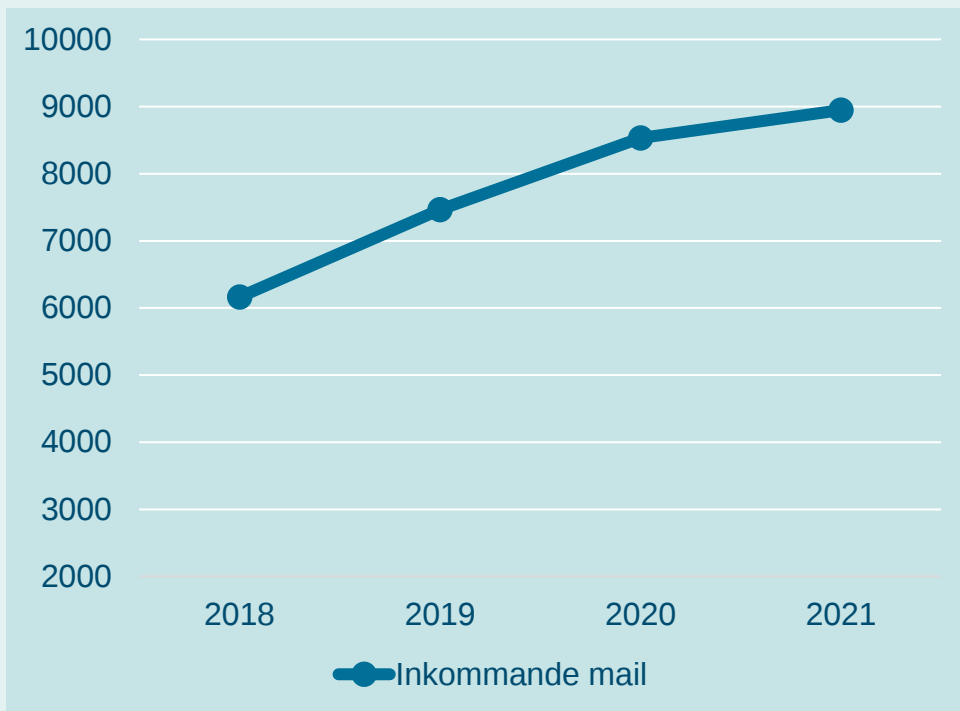
Känner du till TAIK?

Andel (%) Ja-svar i enkäten distribuerad i TAIK-kommunerna 2021

Totalt 980 svar

Ständigt ökande kontaktytor, antal inkommande mail till TAIK

Enkätfråga om rutiner för munvårdsarbete

Enkätfråga i TAIK- och kontrollkommuner 2018 och 2021:
"Det finns bra rutiner vad gäller munvårdsarbete"

Samtliga TAIK-kommuner hade 2021 en ökad andel som svarade **"Helt och hållet/Ganska mycket"**. Ingen förändring skedde i kontrollkommunerna.

Kommun: _____ Datum: _____ Uppgåva: _____ År: _____ Kommun: _____ Sida: _____

Rutin för uppsökande verksamhet och Nödvändig tandvård

Kommun: _____ Rutin för uppsökande verksamhet och Nödvändig tandvård: _____ Rutin för uppsökande verksamhet och Nödvändig tandvård: _____ Rutin för uppsökande verksamhet och Nödvändig tandvård: _____

Introduktion/Bakgrund

Det goda målet är att förbättra rutiner för uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård. Detta är en viktig del av den kommunala tandvården. Rutinerna ska vara tydliga och enkla att följa. Rutinerna ska vara baserade på den senaste kunskapen och ska vara anpassade till den lokala situationen. Rutinerna ska vara tydliga och enkla att följa. Rutinerna ska vara baserade på den senaste kunskapen och ska vara anpassade till den lokala situationen.

Kommunens ansvar enligt överenskommelsen

- identifiera behovet av tandvård och ge den uttryck i form av nödvändig tandvård
- uppfylla alla krav på tandvård enligt överenskommelsen
- vara kostnadseffektiv – ha en tydlig kostnadsplan
- delta i den kommunala utvärderingen i syfte att förbättra rutinerna
- vara tydliga i sin kommunikation med den kommunala tandvården
- vara tydliga i sin kommunikation med den kommunala tandvården

Vad

Vad är det som är viktigt att identifiera och hantera i den kommunala tandvården? Alla individer som har ett behov av nödvändig tandvård ska identifieras och erbjudas en tydlig och enkel rutin. Information ska ges till

TRYGGHET OCH STÖD

Kommunen

Vad är N-tandvård?

- Ett ekonomiskt tandvårdsstöd, N-intyg, för individer med långvarigt, omfattande omsorgsbehov eller insatser med LSS.
- Tandvård till hälso- och sjukvårdsavgift hos valfri tandvårdsaktör.
- Erbjudande om årlig munhälsobedömning då plan för daglig munvård upprättas i ett munvårdskort.
- Erbjudande om munhälsoutbildning för vård och omsorgspersonal.

N-tandvård 65+, ökat antal intyg i TAIK-kommuner!

	2018	2019	2020	2021	Utveckling 2018-2021
TAIK-kommuner	3 514	3 555	3 669	3 824	+9%
Kontroll-kommuner	1 619	1 599	1 510	1 510	-7%

Utbildningsinsatser

Antal personer utbildade av TAIK okt 2018 – 2021

Vård och omsorgspersonal, ROAG* och/eller munhälsa	2762
Utbildning, N-tandvård	451
Sjuksköterskestudenter	471
Vård och omsorgsstudenter	481
Totalt	4165

*Revised Oral Assessment Guide, metod för att bedöma risk för ohälsa i munnen.

”Vi har försett sköterskorna med munspeglar och ficklampor för att skapa förutsättningar för dem att göra en munvårdsbedömning. // Så det har ökat kvaliteten i omsorgen gällande munhälsa hos väldigt många vårdtagare.”

Citat MAS från intervjustudie

Enkätfråga TAIK- och kontrollkommuner 2018 och 2021

”Ja, jag har fått utbildning i munhälsa och munvård på min arbetsplats”

- I TAIK-kommunerna sågs en ökning med + 21%
- I kontrollkommunerna sågs en minskning med -10%

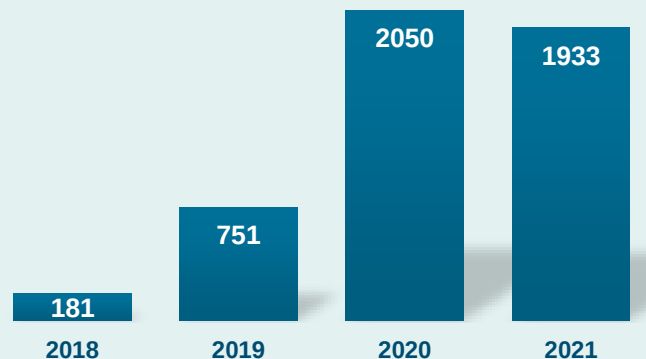
Mer – och förbättrad – ROAG-utbildning!

I tre kommuner utökades och kompletterades den vanliga ROAG-utbildningen:

- Patientfall utifrån ett omvårdnadsperspektiv
- Praktisk träning i genomförandet (inkluderat munspiegel och ficklampa)
- Strukturerad reflektion utifrån känsla, tidigare kunskap, risker och nytta
- Uppföljning på arbetsplats

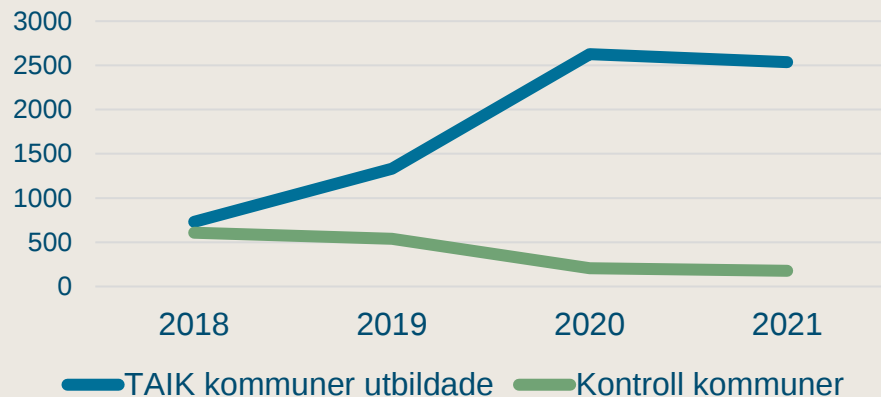
I Borås skedde en särskild satsning på ROAG och Senior alert.

Antal ROAG-bedömningar
i Borås

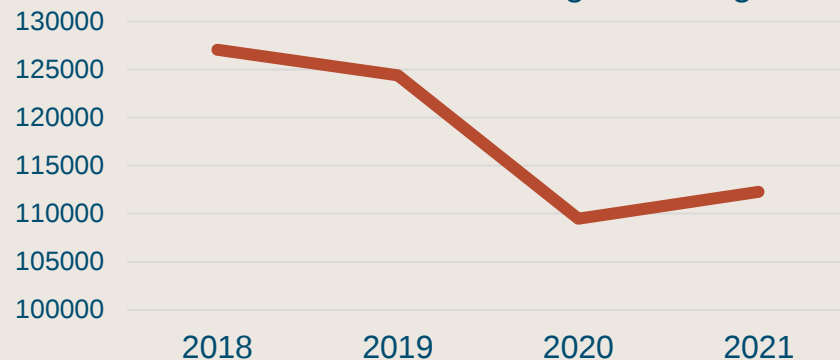

ROAG-registreringar i Senior alert

Antal ROAG-bedömningar

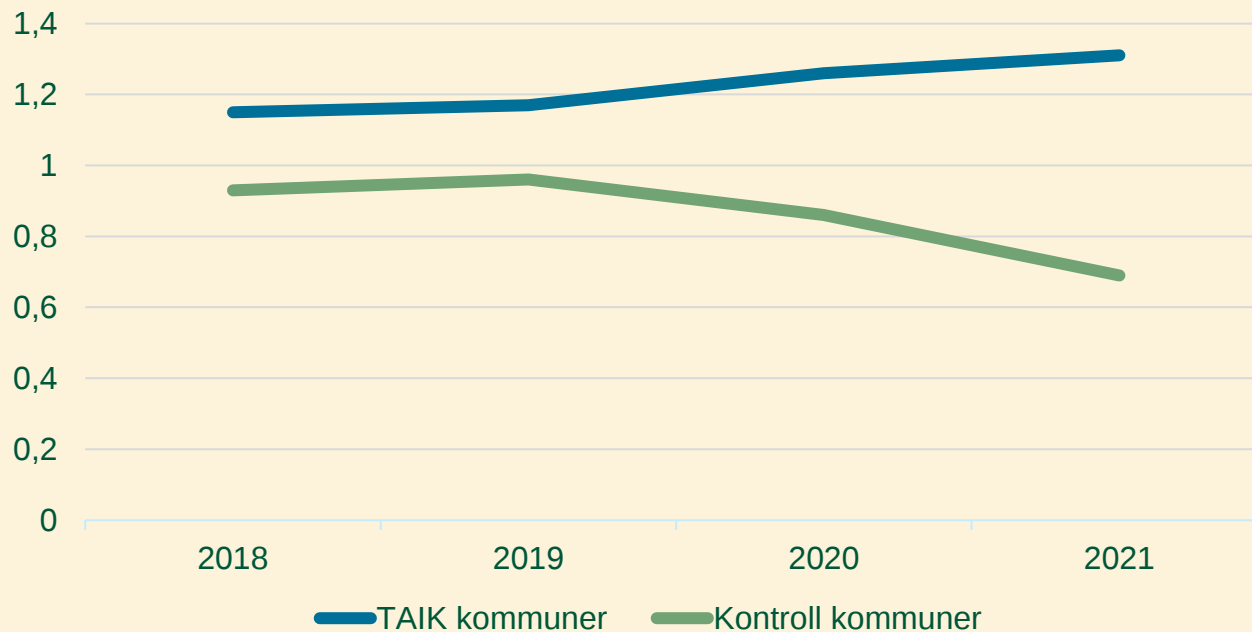

Antal ROAG-bedömningar i Sverige

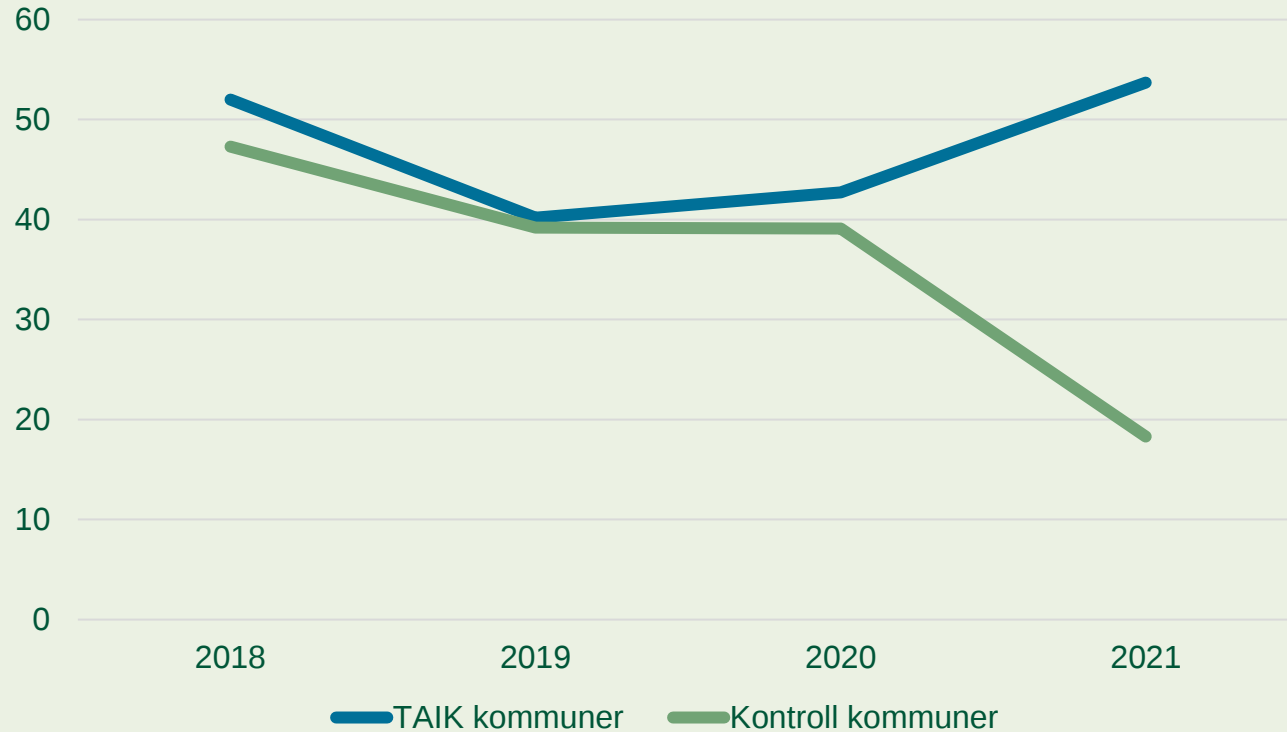
Källa: Senior alert, Publik rapport, 2022

Antal ROAG-bedömningar per individ och år

Källa: Senior alert, Publik rapport, 2022

Utförda åtgärder (%)

Källa: Senior alert, Publik rapport, 2022

Slutsats

- TAIK-projektet är ett förändringsarbete som bidrar till en gemensam förståelse och ökad kunskap om tandvård, munhälsa och kommunal verksamhet.
- Det är viktigt med en funktion i kommunal verksamhet som är expert och kan driva munhälsofrågor på ett professionellt sätt.
- TAIK-konceptet är en infrastruktur för (mun)hälsofrämjande insatser.

Kommunal
verksamhet
+
Tandvård

Mer information om TAIK

- Rapport "Tandhygienist i kommunal verksamhet –TAIK"
(tillgänglig inom kort via denna webblänk - se "Äldres
munhälsa – publikationer")

Kontaktpersoner

- Jessica Persson
Projektledare TAIK
jessica.k.persson@vgregion.se
- Catharina Hägglin
Utvärderingsansvarig TAIK
catharina.hagglin@vgregion.se
catharina.hagglin@odontologi.gu.se
- Eva-Karin Bergström
Enhetschef hälsoodontologiska enheten
eva-karin.bergstrom@vgregion.se

FOLKTANDVÅRDEN

